

N:o 48.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 7 maj 1890.
— — — — Andra Kammaren den 7 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, med förslag till lag angående
ändrad lydelse af 15 kap. 1 § rättegångsbalken.*

(Lagutskottets utlåtande n:o 45)

Till Konungen.

1 § i 15 kap. rättegångsbalken har enligt förordningen den 30 oktober 1866 följande lydelse:

»I brottmål, der efter lag straffarbete å brottet följa kan, svare den sjelf, som anklagad är. Pröfvar domaren, att han hjelp i rättegången tarfvar, då tillåtes honom fullmäktig med sig hafva. Mannen må ock hustrun och målsman den omyndiga i ty fall bistånd göra. I ringare brottmål och tvistemål må man genom laga ombudsman kära och svara; och skall hufvudman ändock för rätta komma, när domaren det fordrar.»

Hos Riksdagen har framställning blifvit gjord om sådan ändring af detta stadgande, att äfven den, som är anklagad för brott, hvarå efter lag straffarbete kan följa, må, der han sådant önskar, anlita rättegångsbiträde, utan att domaren eger pröfva, huruvida den anklagade tarfvar hjelp i rättegången.

Riksdagen föreställer sig visserligen icke, att den nuvarande bestämelsen, som lägger i domarens hand att afgöra, huru vida den

tilltalade i gröfre brottmål må begagna sig af rättegångsbiträde eller ej, medfört några för rättssäkerheten menliga följder. Enligt grunderna för vår nu gällande rättegångsordning i brottmål har nemligen domaren både rätt och pligt att under ransakningen söka bringa i dagen icke blott hvad som kan lända till den anklagades fällande, utan ock hvad som talar till hans förmån; och der den tilltalade önskar använda ett rättegångsbiträde, hvilket pröfvas kunna och vilja bidraga till målets utredning, torde sådant i allmänhet icke förvägras.

Emellertid synes det Riksdagen oförnekligt, att en sådan ändring, som föreslagits, står i öfverensstämmelse med de grundsatser, hvilka i nyare tider gjort sig gällande inom processlagstiftningen. Redan lagkomitén tillerkände i sitt förslag till rättegångsbalk den tilltalade ovilkorlig rätt att nyttja biträde i rättegången, dock med skyldighet för den tilltalade att sjelf svara på de frågor, som brottet angå.

Äfven nya lagberedningen har i sitt betänkande angående rättegångsväsendets ombildning uttalat sig i samma rigtning och dervid erinrat, bland annat, att det nu gällande stadgandet, som stundom föranledde dertill, att den tilltalades begäran om sådant biträde afvisades, syntes innefatta en onödig och med nutidens humanare åskådningssätt ej öfverensstämmande hårdhet; att ingen kunde bättre än den tilltalade sjelf bedöma behovet i detta hänseende; att de principer, hvarå rättegångsordningen borde, enligt beredningens åsigt, grundas, med nödvändighet fordrade, att den tilltalade finge till sitt försvar använda det biträde han funne af nöden; samt att domstolens uppgift endast borde vara att söka förekomma, att denna förmån af den tilltalade missbrukades till sanningens fördöljande eller rättegångens invecklande eller fördröjande. Nya lagberedningen har därför föreslagit, att det alltid skulle vara den tilltalade tillåtet att begagna rättegångsbiträde.

Ehuru nya lagberedningen framställt sitt förslag i ämnet i samband med öfriga förslag rörande rättegångsväsendets och särskildt sakförareverksamhetens ordnande, torde den nu föreliggande frågan dock kunna lösas äfven utan ett sådant samband. Den enda betänklighet, som deremot kan framställas, synes vara den, att man icke eger någon säkerhet för att den tilltalade ej till biträde utväljer någon, som, långt ifrån att bidraga till målets utredning, söker att försvåra densamma. Härvid bör dock ihågkommas, dels att den tilltalade otvifvelaktigt, äfven om honom tillåtes att nyttja rättegångsbiträde, är skyldig att sjelf svara på de frågor, som af domaren framställas till honom, och dels att domstolen kan vägra godkänna ett biträde, som visar sig vilja lägga hinder i vägen för målets utredning eller eljest uppenbarligen är för uppdraget olämplig.

På sålunda anförda skäl har Riksdagen för sin del antagit följande

Lag

angående ändrad lydelse af 15 kap. 1 § rättegångsbalken.

Häri genom förordnas, att 15 kap. 1 § rättegångsbalken, sådant detta lagrum lyder enligt förordningen den 30 oktober 1866, skall erhålla följande ändrade lydelse:

I brottmål, der efter lag straffarbete å brottet följa kan, svare den sjelf, som anklagad är. Åstundar han hjälp i rättegången, då tillåtes honom fullmäktig med sig hafva. Mannen må ock hustrun och målsman den omyndiga i ty fall bistånd göra. I ringare brottmål och tvistemål må man genom laga ombudsman kära och svara; och skall hufvudman ändock för rätta komma, när domaren det fordrar.

Med undersätlig vördnad.

Stockholm den 7 maj 1890.
